

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายอดุลย์ วงษ์พานิช ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งด้วย

ข้อเท็จจริง สรุปว่า ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ภายในระยะเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้อง ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๑ ต่อมานายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ มีผลให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ (๔) ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ และเมื่อพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นทั้งสองกรณี ผู้ร้อง จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงถึงสามครั้ง ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวแล้ว จนถึงปัจจุบัน ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ทั้งนี้ชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด ผู้ร้อง จึงเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ และรับไว้พิจารณา วินิจฉัย แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ทราบ และสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ สรุปว่า ผู้ถูกร้อง ไม่มีทรัพย์สินที่จะยื่น บัญชีแสดงรายการได้ มีแต่หนี้สินที่เกิดจากการประกอบธุรกิจจำนวนมากแต่ไม่มีหลักฐานที่เป็นเอกสาร เกี่ยวกับหนี้สิน จึงไม่อาจกรอกรายการในแบบฟอร์มแสดงรายการหนี้สินของผู้ร้องเพื่อยื่นบัญชีฯ ต่อ ผู้ร้องได้ ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชีฯ แต่อย่างใด

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

.....

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

...ฯลฯ...”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบรับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) .....

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา หนึ่งปีด้วย”

ตามคำร้อง และคำชี้แจง ฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งคัดค้านว่า ผู้ถูกร้อง เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ กรณีเมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ภายในระยะเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และวรรคสองดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งตาม มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องในกรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ครบหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย จึงมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับจากวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องซึ่งผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้ง ปรากฏว่า เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในกรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ผู้ร้องก็ได้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงถึง ๓ ครั้ง ตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ และวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ โดยหนังสือทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว นางบุษบา วงษ์พานิช ภริยาของผู้ถูกร้องเป็นผู้รับไว้แทน แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีหรือชี้แจงข้อเท็จจริงให้ผู้ร้องทราบแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงทราบคืออยู่แล้วว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ข้ออ้างที่ว่า มิได้มีเจตนาที่จะไม่ยื่นเพราะไม่มีทรัพย์สินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ส่วนหนี้สินไม่ได้มีการทำสัญญาหรือเอกสารใดๆ ไว้เป็นหลักฐานจึงไม่ทราบว่าจะกรอกรายการลงในแบบฟอร์มการยื่นบัญชีฯ ของผู้ร้อง อย่างไรก็ตาม ไม่อาจรับฟังมาหักล้างข้อกล่าวหาตามคำร้องของผู้ร้องได้ การที่ผู้ถูกร้องทราบคืออยู่แล้วถึงการมีหนี้สินและทรัพย์สิน ทั้งทราบด้วยว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นต่อผู้ร้อง ในกรณีที่ตนพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองและพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี แต่กลับไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวต่อผู้ร้อง กรณีถือได้แล้วว่า ผู้ถูกร้องรู้สำนึกในการกระทำของการไม่ยื่นบัญชีอันเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แล้ว ส่วนการให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองนั้น ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไป เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ จึงไม่อาจวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งได้อีก สำหรับการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี ให้นับตั้งแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริงตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า นายอดุลย์ วงษ์พานิช ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ประกอบมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง และห้ามผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ